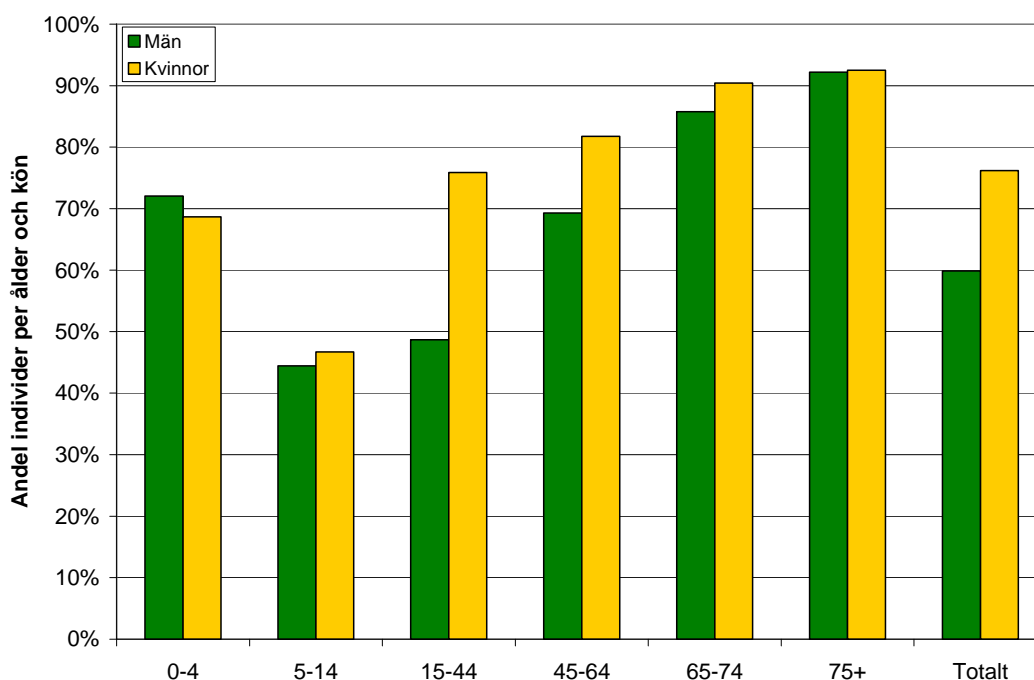

Två av tre stockholmare köpte läkemedel på recept 2008

Under 2008 köpte två tredjedelar av Stockholms befolkning ut minst ett receptförskrivet läkemedel på apoteket. Andelen kvinnor som köpte ut läkemedel var högre än andelen män och generellt gällde att antalet olika läkemedel ökade med stigande ålder. Den vanligaste läkemedelsgruppen var antibiotika och den vanligaste enskilda substansen var fenoximetylpenicillin.

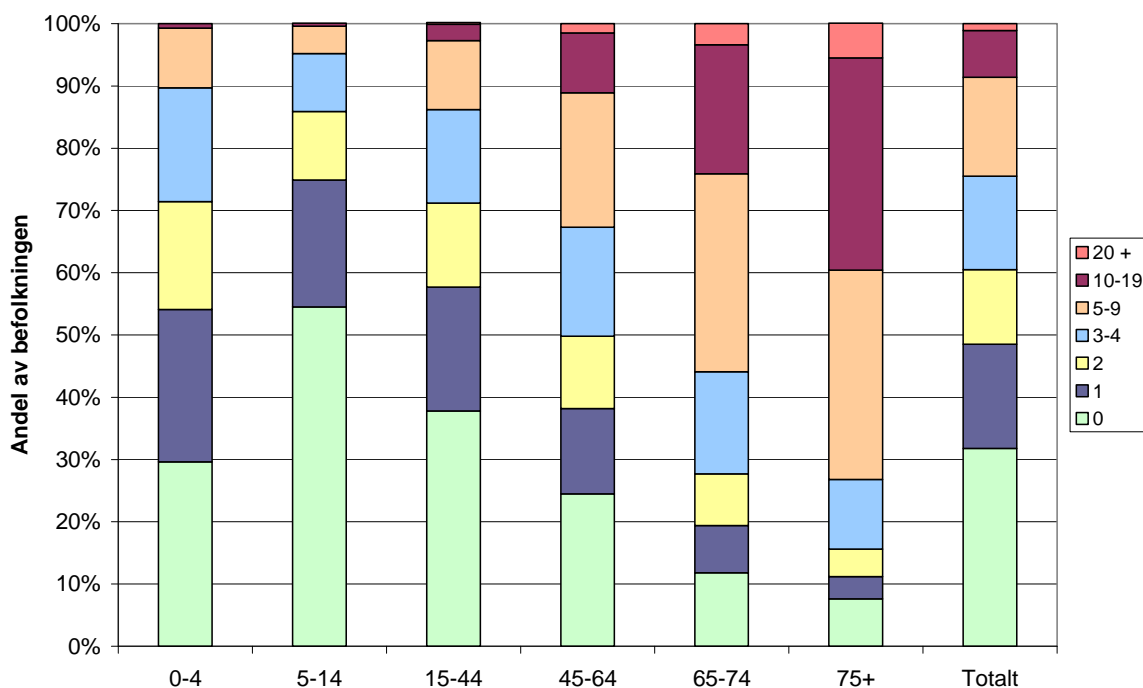
Totalt under året köpte 68 procent av befolkningen, 60 procent av männen och 76 procent av kvinnorna, i Stockholms län minst ett receptförskrivet läkemedel, se figur 1. Andelarna var desamma som för 2007. Andelen som köpt receptförskrivna läkemedel var högst hos äldre. I åldrarna 65 år och uppåt hade mer än 80 procent köpt minst ett receptförskrivet läkemedel. För individer över 75 år var andelen över 90 procent.

Det var vanligare att kvinnor behandlades med receptförskrivna läkemedel i alla åldersgrupper utom 0-4. Störst skillnad mellan kvinnors och mäns utköp av läkemedel fanns i åldersgruppen 15-44. Denna skillnad, på 27 procent, förklaras till stor del av p-pilleranvändningen, men även om man exkluderade p-piller var andelen behandlade högre bland kvinnor än bland män.

Figur 1. Andel av befolkningen per åldersgrupp och kön i Stockholms län som köpt receptförskrivna läkemedel 2008. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Antalet olika läkemedel per individ ökade med åldern, se figur 2. Bland personer över 75 år var det totalt 34 procent, 31 procent av männen och 36 procent av kvinnorna, som hade köpt ut fler än tio läkemedel under året. I samma åldersgrupp hade totalt sex procent, fyra procent av männen och sex procent av kvinnorna, köpt ut fler än 20 olika läkemedel. Även om siffran omfattar både stående ordinationer och kortare tillfälliga kurer och vid behovsmedicinering så väcker det tankar. Användning av flera olika läkemedel ökar på många sätt risken för läkemedelsproblem. Bland annat ökar risken för biverkningar och interaktioner och patientföljsamheten minskar med antalet preparat [1].

Figur 2. Antal olika substanser per åldersgrupp i Stockholms län, recept uthämtade under 2008. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Den läkemedelsgrupp som användes av flest individer var antibiotika (J01), se tabell 1. Mer än var fjärde stockholmare köpte ut minst ett antibiotikarecept under året. Näst vanligast var NSAID och på tredje plats kom analgetika. Samtliga av dessa läkemedelsgrupper används huvudsakligen under kortare perioder, men det finns även flera personer som behandlas med läkemedlen för kroniskt bruk.

Tabell 1. De tio vanligaste läkemedelsgrupperna (på recept) i Stockholms län 2008 i andel behandlade individer. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Läkemedelsgrupp	Andel behandlade individer
Antibakteriella medel för systemiskt bruk (J01)	28%
Antiinflammatoriska och antireumatiska medel (M01)	13%
Analgetika (N02)	13%
Könshormoner (G03)	12%
Hostmedel (R05)	12%
Neuroleptika, lugnande medel och sömnmedel (N05)	11%
Beta-receptorblockerande medel (C07)	9%
Medel som påverkar renin-angiotensinsystemet (C09)	8%
Medel vid obstruktiva luftvägssjukdomar (R03)	8%
Antikoagulantia (B01)	8%

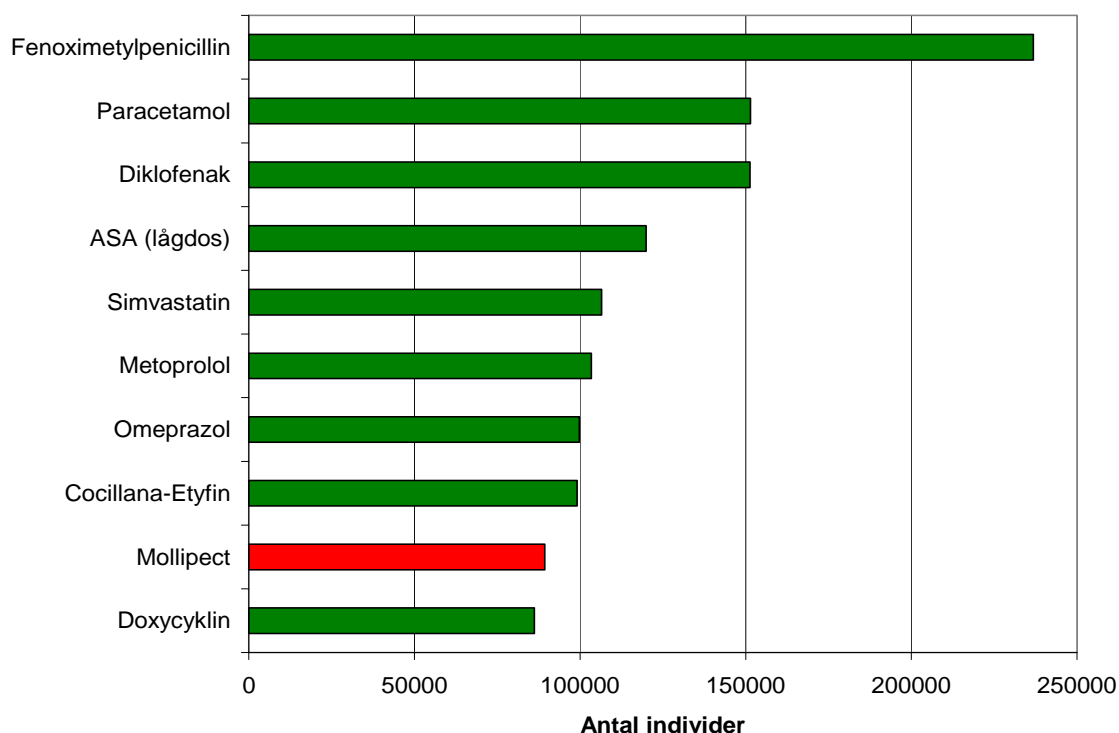
Gruppen antibiotika var inte bara den mest använda, utan även den läkemedelsgrupp som hade minskat mest från föregående år, i andel behandlade individer. Användningen hade minskat från 28,4 till 27,6 procent, se tabell 2. Under året stod Stockholms befolkning, liksom 2007, för den högsta antibiotikaanvändningen i landet räknat per invånare.

Den läkemedelsgrupp som hade ökat mest från föregående år var C09, medel som påverkar renin-angiotensinsystemet. Gruppen omfattar ACE-hämmare och angiotensinreceptor-blockerare (ARB). År 2007 använde 7,8 procent av befolkningen något läkemedel ur gruppen. För 2008 var andelen 8,5 procent.

Tabell 2. De fem läkemedelsgrupper (på recept) som ökat respektive minskat mest i andel behandlade individer från föregående år. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Läkemedelsgrupp	Andel 2007	Andel 2008	Differens 2008-2007
C09 Medel som påverkar renin-angiotensinsystemet	7,8%	8,5%	0,7%
C10 Serumlipidsänkande medel	6,7%	7,1%	0,4%
N02 Analgetika	12,3%	12,7%	0,4%
C08 Kalciumantagonister	4,1%	4,4%	0,3%
M01 Antiinflammatoriska och antireumatiska medel	12,5%	12,8%	0,3%
S01 Medel vid ögonsjukdomar	7,8%	7,6%	-0,2%
P01 Medel mot protozoer	2,5%	2,3%	-0,2%
N07 Övriga medel med verkan på nervsystemet	1,1%	0,8%	-0,3%
G03 Könshormoner	11,9%	11,6%	-0,3%
J01 Antibakteriella medel för systemiskt bruk	28,4%	27,6%	-0,8%

Den enskilda substans som köptes ut av flest individer var fenoximetylpenicillin (penicillin-V), se figur 3. Mer än 200 000 stockholmare köpte ut minst en penicillinkur under året. Med på topplistan över de största enskilda substanserna fanns, förutom penicillin-V, även doxycyklin ur gruppen antibiotika. Andra läkemedel på topplistan, som liksom antibiotika oftast ges i kortare kurer, var smärtstillarna paracetamol och diklofenak samt hostmedlen Cocillana-Etyfin och Molipect. Av de tio mest använda läkemedlen fanns samtliga, utom Molipect, med på Kloka Listan 2008.

Figur 3. De tio substanser som köptes ut på recept av flest stockholmare under 2008. Grön stapel betyder att substansen rekommenderas i Kloka Listan 2008 och röd stapel betyder att den inte gör det. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Den kostnadsmässigt största läkemedelsgruppen var immunsuppressiva medel, se tabell 3. Kostnaden var ungefär 347 miljoner kronor under året och drygt 7600 personer, vilket motsvarar 0,4 % av länets befolkning, använde ett eller flera läkemedel ur gruppen.

Tabell 3. De tio läkemedelsgrupper (på recept) som genererade högst kostnad i Stockholms län 2008. Data från Socialstyrelsens läkemedelsregister.

Läkemedelsgrupp	SLL-kostnad	Antal	Andel
	Mkr	individer	individer
L04 Immunsuppressiva medel	347	7 602	0,4%
R03 Medel vid obstruktiva luftvägssjukdomar	271	160 996	8,3%
N06 Psykoanaleptika	237	147 909	7,6%
A10 Diabetesmedel	191	60 439	3,1%
N05 Neuroleptika, lugnande medel och sömnmedel	186	219 300	11,2%
B02 Hemostatika	174	8 874	0,5%
L03 Immunstimulerande medel	167	2 974	0,2%
C09 Medel som påverkar renin-angiotensinsystemet	162	164 911	8,5%
N02 Analgetika	140	248 096	12,7%
N03 Antiepileptika	116	32 934	1,7%

Underlag till denna rapport kommer från Socialstyrelsens läkemedelsregister. Det skapades 1999 bland annat med syfte att användas för medicinsk uppföljning. Registret omfattar läkemedel, förbrukningsartiklar och livsmedel som expedieras mot recept på apotek. Sedan juli 2005 registreras personnummer, vilket gör att läkemedelsutköp kan analyseras på individnivå. Förutom antal olika läkemedel per individ kan man även studera exempelvis förekomst av olika läkemedelskombinationer och möjliga interaktioner. En vidare möjlighet är att länka uppgifter från registret till andra register för att få ut ytterligare information, till exempel cancerregistret och dödsorsaksregistret.

I följande artikel kan du läsa mer om registret och dess möjligheter:

Wettermark B, Hammar N, Fored CM, Leimanis A, Otterblad Olausson P, Bergman U, Persson I, Sundstrom A, Westerholm B, Rosen M. **The new Swedish Prescribed Drug Register-- opportunities for pharmacoepidemiological research and experience from the first six months.** *Pharmacoepidemiol Drug Saf* 2007;16(7):726-35.

Nedan ges exempel på två artiklar där registret har använts:

Johnell K, Weitoft GR, Fastbom J. **Sex Differences in Inappropriate Drug Use: a Register-Based Study of Over 600,000 Older People.** *Ann Pharmacother.* 2009 Jul;43(7):1233-8.

<http://www.theannals.com/cgi/reprint/43/7/1233>

Wettermark B, Ångman A, Hjemdahl P. **Fullt möjligt minska kostnaderna för behandling av hypertoni.** *Läkartidningen* 2009;106:1558-62.

<http://larkiv.lakartidningen.se/2009/temp/pda36639.pdf>

Desirée Loikas

Apotekare

Läkemedelsstatistik, Läkemedelscentrum

Källa:

1. Indikatorer för utvärdering av kvaliteten i äldres läkemedelsterapi – Socialstyrelsens förslag. <http://www.sos.se/FULLTEXT/110/2003-110-20/2003-110-20.pdf>